

ชื่อวิทยานิพนธ์ การบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนโดยการมีส่วนร่วม
ระหว่างชุมชนและโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนประชาบำรุง
ตำบลตะโหมค อำเภอตะโหมค จังหวัดพัทลุง

ผู้เขียน นางสาวจริยาภรณ์ มาสวัสดิ์

สาขาวิชา สิ่งแวดล้อมศึกษา

ปีการศึกษา 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: AR) มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อจัดกระบวนการบูรณาการหลักสูตรเรื่องป่าของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน (2) เพื่อศึกษาเงื่อนไข ปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน และ (3) เพื่อศึกษาผลจากการบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนที่มีต่อชุมชน ครู นักเรียน และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ร่วมทีมบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน จำนวน 38 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจและความสมัครใจในการเข้าร่วมกระบวนการ และกลุ่มทดลองหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 จำนวน 36 คน ได้จากการเลือกโดยการระดมความคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรหลังการทดลองใช้ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ วิธีการเก็บข้อมูลใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากภาคสนาม โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การทดสอบ และการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสร้างข้อสรุปหรือการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้ T - test

ในการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนเพื่อให้ครูและวิทยากรใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หลักสูตรประกอบด้วย 4 บท คือ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับป่าในประเทศไทย 2) ลักษณะป่าของชุมชนตะโหมค 3) การใช้ประโยชน์จากป่า และ 4) การอนุรักษ์ ในแต่ละเรื่องประกอบด้วยหัวเรื่องย่อย จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหา กิจกรรม เวลา วิทยากร การประเมินผล และรายวิชาที่รับผิดชอบ

จากป่า และ 4) การอนุรักษ์ ในแต่ละเรื่องประกอบด้วยหัวข้อย่อย จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหา กิจกรรม เวลา วิทยาการ การประเมินผล และรายวิชาที่รับผิดชอบ

กระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน

ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีต่อกระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) โรงเรียนได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหาร นโยบายของโรงเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 2) ชุมชน ได้แก่ การเข้ามาของกลุ่มองค์กรต่างๆ และการรวมกลุ่ม และ 3) ผู้วิจัย ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน พบว่าในส่วนของครู ได้แก่ ภาระงานของครูผู้สอน ครูขาดความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการ ทัศนคติของครูต่อชาวบ้าน และความไม่สามัคคีกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ในส่วนของชุมชนได้แก่ ภาระงาน และเวลา นับเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อกระบวนการบูรณาการ

ผลการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน พบว่า ในส่วนของนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องป่าของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ในส่วนของครูเกิดการเรียนรู้เทคนิคการสอนมากขึ้น ค้นพบแหล่งความรู้ ในส่วนของวิทยาการได้เรียนรู้ในเรื่องการทำแผนการสอน การถ่ายทอดความรู้ มีความภาคภูมิใจ มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้นมีความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก ในส่วนของชุมชนได้ ทบทวนความรู้ สามารถนำความรู้เรื่องบูรณาการไปใช้ในการทำงานกับกลุ่มองค์กรต่างๆ มีความภาคภูมิใจในตัวชุมชน รู้สึกว่าชุมชนมีค่าที่เป็นแหล่งเรียนรู้และมีครูภูมิปัญญาสามารถถ่ายทอด ความรู้ต่างๆให้เด็กได้ รวมทั้งนักเรียน และทีมผู้เข้าร่วมฝ่ายชุมชนมีความพึงพอใจในภาพรวมหลัง การทดลองใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูมีความพึงพอใจในภาพรวมหลังการทดลองใช้ หลักสูตรอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ บูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนหลังการทดลองใช้ในระดับมาก

Thesis Title	Integrating the Local Curriculum on Community Forest with Participation between Community and School: A Case Study of Prachabumrung School Tambon Tamot, Amphoe Tamot, Changwat Phatthalung
Author	Miss Jariyaporn Masawat
Major Program	Environmental Education
Academic Year	2004

Abstract

The objectives of this action research are (1) to study process of integrating the curriculum on community forest with participation of local community people and school, (2) to study factor and conditions facilitating or obstructing the process, and (3) to study the results of such process on community people, teacher and student participating in the process and the development of the curriculum. The research focused on two particular target groups which are the curriculum developing team, totaling 38 people, and a trial group comprising of students from Mathayomsuksa 1/1, totaling 36 students.

There are 3 research instruments use in this research: (1) a knowledge understanding test, (2) a curriculum satisfaction assessment form, and (3) a questionnaire on opinion on activities done during the implementation of the curriculum. Data was collected through different means including documentation, field survey, participatory observation, testing and interview. Qualitative data is analyzed by descriptive analysis. Quantitative data is analyzed by calculating percentage, average, standard deviation and comparison using T-test.

One of the research outputs is the integrated local curriculum on Community Forest which was used in the teaching-learning process by teachers and local people. The integrated curriculum comprised of 4 chapters: (1) general background on forest in Thailand, (2) characteristics of Tamot Community Forest, (3) utilization of the forest, and (4) conservation.

Each chapter is composed of title, learning objective, scope, content, activities, duration, speaker or organizer, evaluation and the main core subject.

Furthermore, the research has created the participation between local community people and the school teachers for they participated in thinking, making decision, implementing and receiving benefits.

Factors and conditions enhancing the process can be identified as (1) support from the school administrator, (2) school Policy, (3) good relationship between the school and the community, (4) the learning of community people through the visitation and exchange of the people and the visitors, and (5) characteristics of local people who think about benefits of others rather than own self. Factors and conditions that may prohibit the process are (1) teachers' working load, (2) teachers' knowledge of integrating process, (3) teachers' attitudes toward local people, (4) conflicts among teachers, (5) community's working load, and (6) availability of the local people.

Results on the students whom this curriculum was implemented show that their knowledge and understanding on Community Forest increase significantly at 0.05 confident level. They also had better skills and attitudes toward the forest. For teachers, it is found that they learned better teaching techniques and discovered new learning sources. For local people who were involved as speakers, the results from focus group showed that they learned the process of writing a lesson plan, and delivering method. They also felt proud, being more confident, being able to express their opinions more and being more confident in teaching students. For the community people who participated as a curriculum integrating development team, it is found that they were able to use the knowledge of integration and apply it to other area of work in the local organization network, having an opportunity to review their knowledge on the forest, thus being proud of the community. They felt that the community is valuable and worth being a learning source. Furthermore, the community had several local wise teachers who can teach their own children in the community. All parties involving in this research, which are students, teachers and community people, assessed their satisfaction on the curriculum and rated it as very high. Similarly, the opinion of students on detailed activities was rated as very high.